

del af den iberiske halvø: Det portugisiske Alentejo og det spanske Estremadura. Det er et område på 54.000 km² med et kompleks af mediterrant landbrug og store kontraster: 6-7% af landbrugsjendommene, men 66-85% af arealet hører under brug på over 100 ha, medens forholdstallene er omvendt for brug under 10 ha. Afhandlingen er delt i to bøger. Første bog behandler landbrugssystem(er) og arealanvendelse – herunder det meget karakteristiske montado-system. Anden bog behandler landbrugsstrukturen og udviklingsmæssige aspekter – herunder forskellige tilfælde til landbrugsreformer bl.a. udviklingen i Portugal efter 1975. De vigtigste begrænsninger for udvikling af landbruget kan deles i tre grupper: Teknologiske, økonomiske og klimamæssige. Disputatsen er produktet af ni års (hårdt) arbejde, gennemført veldokumenteret ved et væld af tabeller, diagrammer og henvisninger og belyst ved talrige sort-hvide fotografier. Den forfalder ikke til teoretiske forenklinger eller politisk naivitet, men er såre jordnær uden at blive gold teknokratiske. Absolut en landvinding vedr. mediterrant landbrug og uundværlig for de, der beskæftiger sig med landbruget på Den iberiske Halvø.

Henning Mørch

Mebus A. Geyh: *Einführung in die Methoden der physikalischen und chemischen Altersbestimmung*. Wissenschaftliche Buchgesellschaft Darmstadt, 1980. XI, 276 s., ill. & 1 tav. 22 cm. Pris ikke oplyst.

Bogen har som sit erklærede mål at virke som opslagsbog for ikke-specialister vedrørende geochronologiske metoder. I første kapitel gives en kortfattet og på mange punkter overfladisk redegørelse for almene problemer vedrørende geochronologi, såsom definition af tidsskalaer, prøvevalg, prøvetagning og -opbevaring, samt sågar et afsnit om den matematiske evaluering af usikkerheden ved aldersbestemmelse.

De fysiske og kemiske aldersbestemmelsesmetoder gennemgås i to kapitler. Her er de radiometriske metoder klart dominerende i antal, hvorfor der på udmærket vis gives et mini begynderkursus i grundlaget for anvendelse af radioaktive isotopers henfaldsegenskaber i dateringssøjemed og i de måleteknikker og -metoder, der tages i anvendelse.

Generelt omtales metoderne systematisk med vægten lagt på anvendelse, tidshorisont og usikkerhed. Der gives ingen detaljer om metoder. Der er altså ingen »køgebog« af hente her, derimod henvisning til speciallitteratur.

Bogen slutter med udmærkede oversigter vedrørende litteratur og tidsskrifter med geochronologisk tilsnit, samt i appendixform ordforklaringer, enheder og symboler, adresser på relevante institutioner og endelig et stikordsregister.

Som alle andre bøger, beskriver denne bog status et par år før udgivelsen (1980). Bogen bærer iøvrigt præg af at være skrevet af en systematiker, der til fulde overlader det til læseren at udvise fantasi m.h.t. fremtidige anvendelser af de refererede metoder.

Til slut et godt råd. Opfat bogen som en praktisk parlør til brug ved den nødvendige kommunikation med de specialister, der skal forstå den egentlige aldersbetegnelse.

Poul Pfeiffer Madsen

Walter Sperling: *Geographieunterricht und Landschaftslehre: Sachstandsbericht und bibliographisches Handbuch 1968 bis 1979/80. – Band 1-2: Grundlegung. Teil 1-2. – Band 3+4: Schulpraxis. Beihefte zum BIB-report; Beiheft 20-21 & 25-26. Duisburg, 1981-82. 1064 & 1092 s., 24 cm. Pr. bd. DM 85,-.*

Denne bibliografi er betragtet som en forfatter-værk aldeles imponerende. Godt 2000 sider hver med 25-30 udførlige henvisninger til forberedelseslitteratur og undervisningshjælpemidler (kort, diasier etc.). Kan man virkelig få fat i alt det materiale, må man med disse fire moppedrenge bestemt være godt hjulpen i tysk geografiundervisning.

Værket er opbygget efter katalogmetoden med hundredvis af afsnit med stikord af tematisk-systematisk, regional eller didaktisk og pædagogisk art. Afsnittene indledes med en mindre tekstmæssig behandling på op til et par sider; referencerne er fra en lille håndfuld til mere end hundrede. Fagligt dækkes et bredt spekter fra astronomi til socialgeografi. Opbygningen med de mange stikord og en hovedopdeling i »grundlag« og »skolepraksis« er nok en god hjælp ved anvendelsen, men afslører i nogen grad en svaghed. Fx er der under skolepraksis kun 3 titler om Indonesien (samt 8 kort og 6 diasier), medens humledyrkning har 10 titler (4 kort). Er Indonesien på tapetet må man til »grundlag«. Bioklima får kun to titler, så vil man arbejde med klima som ressource (hvad der er oplagte muligheder i) må man finde udveje via talrige andre stikord.

I betragtning af det omfattende materiale er det undskyldeligt, at Øland er havnet under Danmark, og at en artikel om Capri, Ischia og Madeira et sted optræder under »større dele af verden«. Referencerne er i

praksis alle på tysk – det er da utroligt, hvad der er skrevet; i betragtning af det erklærede publikum er det måske meget rimeligt – men alligevel.

Henning Mørch

I. G. Simmons: *The ecology of natural resources*. – 2. ed. Arnold, London 1981. VIII, 438 s.: ill. 24 cm £8.50.

Simmons' allerede velkendte 'The Ecology of Natural Resources' er kommet i sin anden udgave. Den er forsynet med ajourførte data og forbedrede illustrationer. Den vigtigste ændring er dog nok, at »energi« har fået en mere central placering, der fremhæver forbindelsen mellem stofcirkulation og energiforbrug.

Med de nævnte forbedringer er bogen en af de bedste af sin slags, og den kan virkelig give geografer meget materiale og ideer.

Sofus Christiansen

Australian vegetation/ed. by R. H. Groves. Cambridge University Press, 1981. XIII, 449 s.: ill. 24 cm. £27.50.

»Australian Vegetation« giver en virkelig fremragende oversigt over Australiens plantesamfund, som jo afviger fra næsten alt andet kendt botanik. Bogen er veldisponeret og klar, men har den hage, at den stiller ret betydelige krav, m.h. til botanisk forkundskab.

Sofus Christiansen

Urban Europe: Vol. 1: A study of growth and decline by Leo van den Berg, et al. Pergamon, Oxford, 1982. XXII, 162 s. ill. 24 cm. \$40,-.

Bygeografer fra 14 europæiske lande, såvel Øst- som Vesteuropa, startede i 1973 en projektgruppe kaldet Cost of Urban Growth (CURB) med hovedkvarter i Wien. Danske deltagere heri er Jan Magnussen og Christian Wichmann Matthiessen. Fire arbejdsgrupper etableredes til at behandle forskellige sider af projektet, mens dets udadvendte side repræsenteres ved et Europæisk Koordinationscenter for Forskning og Domunetation. Nærværende publikation, der er den første i en kommende række på 9 bind, sætter især på en empirisk analyse af byudviklingstendenserne, som de har givet sig udtryk i 1960'ernes og 1970'ernes europæiske storbyer, og ved kort og mange tabeller demonstreres på en fortrinlig måde de 3(4) faser i udviklingstrin, som disse byer har gennemgået: Urbanisering-Suburbanisering-Desurbanisering (-Koncentration). I arbejdet kommer man også ind på den rolle, som den nationale bypolitik og planlægningen spiller

over for storbyer.

Viggo Hansen

Torsten Malmberg: Human territoriality: Survey of behavioural territories in man with preliminary analysis and discussion of meaning. New Babylon. Studies in the social sciences, 33. Mouton, Haag, 1980. XIV, 346 s. 23 cm. \$47.00.

At mennesket har et territorielt behov har jo tit nok været hævdet mere eller mindre seriøst. Prof. Torsten Malmberg, Kulturgeografisk institut, Lund, har i et pionerarbejde prøvet at undersøge forholdet nærmere. Op-gaven er vigtig: Hvis man vil søge fx at be-stemme klodens totale bæreevne for befolk-nig er det således nødvendigt at kende det minimale territorielle behov.

Det er en meget lærd og tankevækkende bog, der er blevet resultatet. Emnet belyses ud fra såvel psykologi som ud fra de mange kulturgeografiske træk – både historiske og moderne – der peger på, at det territorielle behov er dybt indvævet i vor adfærd. Man bliver fængslet af bogens dybtgående argu-mentation, så man efter læsningen uafledt ser nye tegn på, at behovet er en realitet. Meget tyder på, at man har overset dette hidtil, og at man inden for de behaviouristi-ske videnskaber må til at tage problemet al-vorligt.

Sofus Christiansen

David K. C. Jones: Southeast and Southern England. Methuen & Co Ltd. London, 1981. X, 332 s.: ill. 20 cm. Paperback: £5.95. Hardback: £10.00.

Southeast and Southern England er femte bind i en geologisk-geomorfologisk serie om-fattende udvalgte regioner i Storbritannien. Regionen, som omhandles i denne bog, er klassisk i geomorfologisk forstand; den cen-trale publikation er uden tvivl S. W. Wool-ridge og D. Linton's »Drainage in South-east England« (1939), der som et produkt af Davis geomorfologiske tænkning i snart 30 år stærkt har præget geomorfologisk forsk-nig i England.

Jones selv er mindre præget af Davis end Woolridge og Linton, og vedkender sig en opfattelse af landskabet som produkt af »dy-namic equilibrium«, uden at han af den grund dog fornægter det værdifulde i Wool-ridge og Linton's tidligere forskning. På den-vis præsenteres læseren på en behagelig måde jævnlige med det forskningshistoriske aspekt under læsning af bogen.

I bogen behandles områdets relief og struktur, udviklingen af det tertiære land-skab, med særligt henblik på etableringen af

dræneringsmønstret, den kvartære udvikling med glaciation og periglacial forhold, og en-delig behandles kystmorfologien i et selv-stændigt afsnit.

Bogen er velskrevet med mange gode lo-kalitetsbeskrivelser samt litteraturhenvisnin-ger, og forfatteren demonstrerer en tiltalen-de evne til at præsentere flere alternative for-klaringshypoteser, snarere end blot at frem-sætte sit personlige syn på sagen som den sandsynlige sandhed. Bogen kan klart anbe-fales til interesserede.

Ole Humlum

Ewald Glässer: Dänemark. Ernst Klett Ver-lag, Stuttgart 1980. 180 s., ill. & 1 kort i lomme. 23 cm, DM 25,-.

Det er altid med en betydelig interesse og forventning, at man modtager en Danmarks-geografi fra en udenlandsk forfatters hånd. Lad mig sige med det samme, at man bliver ikke skuffet. Ewald Glässer har været meget omhyggelig i sin litteratursøgning, hvor næp-pe meget er gået ham forbi, og illustrations-materialet (tabeller, grapher og kort) er klart og instruktivt. Kun et enkelt sted er det gået galt, idet et kvægtætheds kort (s. 80) har fået vendt signaturerne op og ned, og et kort over Fredericia (1940) virker noget historisk, hvorimod den ledsagende tekst er upåklage-lig. I det hele taget er der kommet et nyttigt værktøj ud af forf.s anstrengelser, og som dansk geograf er man fuldt tilfreds med den foreliggende fremstillings faglige kvalitet. F.eks. er Danmarks rolle som EF-medlem grundigt og neutralt behandlet, såvel land-bruget som fiskeriet. Et par mindre fejl er dog sluppet ind, således regnes dansk bonde-stenalder fra 4000 til 1800 f.Kr. og ikke 1500, og dansk bondefrigørelse startede ikke 1682. Der burde måske tilføjes, at en Store-bæltsbro er lagt i skuffen, og at den store vækst i antallet af landbrugsbedrifter mel-lem 1880 og 1946 også rummer de ca. 14.000 sønderjyske brug. Værre er det, at bornholmerne nok vil føle sig lidt brøsthold-ne over at være blevet behandlet tilsidst sam-men med Færøerne og Grønland, ligesom deres ø heller ikke figurerer på det indlagte Danmarkskort, der er taget fra Alexander Weltatlas. Det må også være forklaringen på, at sønderjyske navne er skrevet i den ty-ske version, lidt pinligt.

Viggo Hansen

Robert A. Dodgshon: The origin of British field systems. An Interpretation. Academic Press Inc., London 1980. XIV, 165 s., ill. 24 cm. £10.40.

Udgivelsen af dette værk, som forlaget må

formode kan sælges, vidner om en udstrakt interesse ikke blot blandt den akademiske verden i England, men også i langt videre kredse. Man bestyrkes i denne opfattelse, når et andet forlag i 1981 har kunnet udsen-de en bog med næsten samme titel og ind-hold (*The Origins of Open Field Agriculture*), idet der dog her er tale om en artikelse-rie, hvor oven i købet en af bidragene er for-fattet af R. Dodgshon.

Man kunne næppe heller have fundet en mere kyndig og vidende person på dette felt end samme Robert Dodgshon, hvis fortolk-ninger det er en fornøjelse at læse, selv om han nu og da benytter ord, delvis af arkaisk oprindelse, der end ikke står i *The Concise Oxford Dictionary* i den her benyttede for-tolkning. Når bogen trods sit specifikke em-ne alligevel kan være en glæde at læse for danske forskere i denne historiske gren, så skyldes det blandt andet, at man i mange tilfælde i konfronteringen med engelske pa-raller kan øjne løsninger på forhold, der har voldt danske kolleger problemer, fordi man i Danmark mangler Englands uhyre omfattende dokumentationsmaterialer, der rækker helt tilbage til angelsaksisk tid, hvor klostergodsets kronikører har været særdeles flittige, såvel som disse beretninger er beva-ret i stor mængde. Og så må man ikke glem-me alt det, der blev nedfældet i den berømte Domesdaybook for 900 år siden.

Viggo Hansen

Economic development: A Scientific American book.

W. H. Freeman and Company, San Francis-co 1981. 132 s.: ill. 30 cm. Board: £7.70. Paper: £3.50. Særtryk af artikler fra: Scien-tific American; vol. 243, 1980, no. 3.

Første halvdel af denne bog behandler gene-relle emner: Economic development: Ind-kredser fænomenet og klassificerer jordens lande i forhold hertil. People: Et skikkeligt kapitel om befolkningsforhold, meget lig til-svarende artikler som Scientific American tidligere har bragt. Food: Behandler på ud-mærket vis den globale fødevarerforsyning og forudsætninger for fødevarerproduktion og -forsyning.

Hertil slutter sig Water om vandressour-cer og den mange steder problematiske vand-forsyning, som er en vigtig forudsætning for øget landbrugsfødevarerproduktion, indu-strialisering og de hastigt voksende storbyers funktion. Førstedelen afsluttes med et kapi-tel: Energy, en faktor, som er blevet stadig mere essentiel i mange sammenhænge. An-den halvdel af bogen rummer case studies af den økonomiske udvikling i fire velvalgt for-